

e- Democracy Project

The right answers require the right questions

With the support of:

Πίνακας Περιεχομένων:

Χαιρετισμός Οργανωτικής	3
Χαιρετισμός Εκπροσώπου UN MGCY	4
Επιτροπή Οικονομικής Επιστήμης.....	5
Επιτροπή Πολιτικής Επιστήμης	9
Επιτροπή Δημόσιας Υγείας	13

e- Democracy Project

Για να δοθούν οι σωστές απαντήσεις, πρώτα οφείλουν να τεθούν οι σωστές ερωτήσεις. Ακολουθώντας αυτή την αρχή η Get Involved και το UN SDSN Youth Greece συνεργαστήκαν για την διοργάνωση του πρώτου διαδικτυακού συνεδρίου τους το e- Democracy Project στις 25 Απριλίου, 2020. Ο στόχος του e- Democracy Project ήταν η ανάδειξη των προβληματισμών αλλά και των προκλήσεων που ήρθαν στην επιφάνεια από το ξέσπασμα της πανδημίας του Covid-19 στους τομείς της Οικονομικής Επιστήμης, της Πολιτικής Επιστήμης αλλά και της Δημόσιας Υγείας. Ακολουθηθήκαν καθ' όλη την διαδικασία του διαδικτυακού συνεδρίου αρχές και μέθοδοι βιωματικής εκπαίδευσης και διεπιστημονικότητας.

Οι συμμετέχοντες ήταν φοιτητές, Οικονομικών, Νομικών και άλλων σχολών, και χωρίστηκαν σε 3 επιτροπές: την επιτροπή της Οικονομικής Επιστήμης, την επιτροπή των Πολιτικών Επιστημών αλλά και την επιτροπή Δημόσιας Υγείας. Σε κάθε συνέδριο είχε σταλθεί ο οδηγός της επιτροπής του όπου είχαν παρατεθεί ορισμένα γεγονότα και οι προβληματισμοί και τα ερωτήματα που απορρέαν από αυτά. Αν και οι οδηγοί της κάθε επιτροπής ήταν ξεχωριστοί ακολουθούσαν παρόμοιες θεματικές. Οι κύριες θεματικές που αναδείχθηκαν ήταν η εξελισσόμενη σχέση κράτους και ιδιωτικού τομέα, η επίδραση της ψηφιακής τεχνολογίας στην καταπολέμηση της πανδημίας, αλλά και οι δυνητικοί κίνδυνοι χρήσης της, και ο ρόλος των υπερεθνικών ενώσεων στην εποχή του Covid-19.

Κάθε επιτροπή είχε δυο συντονιστές που ήταν υπεύθυνοι για την διασφάλιση της ομαλής λειτουργίας της διαδικασίας αλλά και της ποιότητας του διαλόγου. Η συμβολή τους στο e- Democracy Project ήταν καθοριστική, τόσο με την τήρηση των κανόνων διαδικασίας αλλά και με τις γνώσεις τους. Θα θέλαμε να ευχαριστήσουμε τους Καραμάλη Παντελεήμων και Κατσανεβάκη Νικόλαο για τον άριστο συντονισμό της επιτροπής της Οικονομικής Επιστήμης, τον Καλαϊτζή Αθανάσιο και την Κουκουλά Βασιλική για την εξαιρετική δουλειά τους στην επιτροπή των Πολιτικών Επιστημών και τους Μπαλλή Αντώνη και Βασιλειάδη Νικόλαο για την απaráμιλλης σημασίας συμβολή τους στην επιτροπή Δημόσιας Υγείας.

Σημαντικό ρόλο στην επιτυχή διεξαγωγή του συνεδρίου είχαν και οι συμμετέχοντες. Ανεξαρτήτως της επιστημονικού υποβάθρου τους συνέβαλαν με τις γνώσεις και τις αντιλήψεις τους πάνω στα εξεταζόμενα θέματα, αναλύοντας σε αρκετές περιπτώσεις τεχνικά και πολύπλοκα ζητήματα. Απέδειξαν ότι ακόμα και σε δύσκολες περιόδους οι νέοι έχουν λόγο και μπορούν να συμβάλουν θετικά, τουλάχιστον, στην συζήτηση για το αύριο.

Αγγελόπουλος Βασίλης, Πρόεδρος Get Involved

Λέκκα Λυδία, Network Coordinator UN SDSN Youth Greece

Ευσταθιάδης Αντώνιος, Αντιπρόεδρος Get Involved

**UN Major Group for
Children and Youth**
the space for children and youth in the United Nations

Χαιρετισμός Εκπροσώπου UN MGCY

Η πανδημία του COVID-19 μας ανάγκασε να αναπροσαρμόσουμε τις δραστηριότητές μας μεταφέροντας ένα μεγάλο μέρος τους στο διαδίκτυο. Η Get Involved ξεφεύγοντας από τα συνήθη πλαίσια των διαδικτυακών συζητήσεων και διαλέξεων, μέσω του E-democracy Project προσέφερε την ευκαιρία σε νέους να προβληματιστούν και να ασκηθούν στην ανάλυση και επεξεργασία προτάσεων πολιτικής, ακολουθώντας μεθόδους βιωματικής μάθησης και διεπιστημονικής προσέγγισης των σύνθετων προκλήσεων που αντιμετωπίζουμε. Στο ανά χείρας σημείωμα θα βρείτε το αποτέλεσμα της δουλειάς των τριών διεπιστημονικών ομάδων εργασίας οι οποίες μελέτησαν τη πολυπαραγοντική πρόκληση που βιώνουμε από την Οικονομική και Πολιτική της σκοπιά αλλά και από την οπτική της Δημόσιας Υγείας. Η σύγχρονη και συμπεριληπτική παραγωγή πολιτικής επιβάλλει την διαβούλευση και την συμμετοχή των νέων, της πλέον δυναμικής πληθυσμιακής ομάδας παγκοσμίως. Από την άλλη πλευρά, η εκπαίδευση των νέων στις πολιτικές διαδικασίες παραμένει διαρκές ζητούμενο. Τα κενά αυτά έρχονται να θεραπευτούν από τη Get Involved μέσω των καινοτόμων και ποιοτικών της δράσεων. Είναι καθήκον μας να τις υποστηρίξουμε, συμβάλλοντας στη προώθηση της, εναρμονισμένης με τις αρχές της βιωσιμότητας, εκπαίδευσης στη χώρα μας.

Νικόλας Χ. Μούλιος

Περιφερειακός Συντονιστής για την Ασφάλεια (SDG-16), Ευρώπη & Β. Αμερική
UN Major Group for Children & Youth

Επιτροπή Οικονομικής Επιστήμης

Στο workshop της Οικονομικής Επιστήμης αναλύθηκαν οι αλλαγές που έχει επιφέρει η πανδημία του COVID-19. Επίσης, συζητήθηκαν οι δυνητικές εξελίξεις που αναμένονται να προκληθούν εξαιτίας του ιού στην καθημερινότητα μας, οι προκλήσεις που αυτές θα αναδείξουν, καθώς επίσης και τα μέσα με τα οποία θα μπορούν να αντιμετωπιστούν. Οι σύνεδροι, με τις απόψεις και τις γνώσεις τους συνέβαλαν τα μέγιστα για μια ορθά δομημένη συζήτηση.

Στην μάχη κατά του COVID-19, παράλληλα με το ιατρικό προσωπικό και τις φαρμακευτικές εταιρίες, έχουν συμβάλει, κυρίως υποστηρικτικά, επιχειρήσεις οι οποίες δεν είχαν είτε άμεση είτε έμμεση σχέση με τις επιστήμες της υγείας. Οι εταιρίες αυτές προέρχονται από τον κλάδο παραγωγής και εμπορίου ρουχισμού μέχρι επιχειρήσεις του κλάδου της αυτοβιομηχανίας. Συμβάλουν με ποικίλους τρόπους, κυρίως όμως με την παραγωγή ιατρικού ρουχισμού, μασκών και αναπνευστήρων. Το πρώτο ερώτημα που κλήθηκαν να απαντήσουν οι σύνεδροι ήταν το κατά πόσο είναι χρήσιμο, ωφέλιμο και επιθυμητό να χρησιμοποιηθούν φορολογικές ελαφρύνσεις ως μορφή επιβράβευσης των εταιριών που έχουν προσφέρει ουσιαστικά στην καταπολέμηση της πανδημίας, αλλά και ως κίνητρο για άλλες επιχειρήσεις να βοηθήσουν σε μεγαλύτερο βαθμό. Ακούστηκαν αντικρουόμενες απόψεις, ορισμένοι σύνεδροι εξήγησαν ότι ένα τέτοιο μέτρο θα μπορούσε δυνητικά να μειώσει την διάρκεια της πανδημίας, μέσω μεγαλύτερων επενδύσεων σε κάποιο από τα πιθανά φάρμακα κατά του COVID-19, αλλά και τις επιπτώσεις της, μέσω της ενίσχυσης του συστήματος υγείας με σύγχρονο ιατρικό εξοπλισμό και ρουχισμό. Δόθηκε όμως έμφαση στα αυστηρά κριτήρια και προϋποθέσεις που οφείλουν να τεθούν, προκειμένου οι φορολογικές ελαφρύνσεις να γίνουν πραγματικότητα και να είναι αποτελεσματικές. Για τον προσδιορισμό του υπολογισμού της διευκόλυνσης, προτάθηκε το ύψος της να είναι κλιμακωτό και η κλίμακα της εκάστοτε επιχείρησης να είναι ανάλογη με την προσφορά της και όχι σε απόλυτα μεγέθη. Μια άλλη πρόταση που αναδείχθηκε ήταν το ύψος της φορολογικής ελάφρυνσης να είναι αντιστρόφως ανάλογο του κέρδους των εταιριών προ COVID-19 προκειμένου να μπορούν να συνεισφέρουν, αλλά και να επωφεληθούν εποχιακές επιχειρήσεις. Ο κοινός παρονομαστής των ιδεών ήταν η ανάγκη για επιβράβευση των εταιριών που προσφέρουν στην παρούσα κρίση και η παρακίνηση για περαιτέρω βοήθεια.

Το δεύτερο θέμα που αναλύθηκε αφορούσε τις εργασιακές σχέσεις όπως αυτές διαμορφώνονται από την αρχή της πανδημίας και έπειτα. Με το ξέσπασμα του COVID-19 αναπόφευκτα επηρεάστηκαν οι εργασιακές σχέσεις μεταξύ των επιχειρήσεων και των υπαλλήλων. Πολλές εταιρίες στην προσπάθειά τους να επιζήσουν και να διατηρήσουν την λειτουργία τους εν μέσω της πανδημίας αναθεώρησαν τον τρόπο λειτουργία τους, δίνοντας ιδιαίτερη έμφαση στη χρήση ψηφιακών συστημάτων και πλατφορμών, όπως για παράδειγμα το google meet, το zoom και το skype. Επομένως, εμφανίστηκαν νέοι τρόποι εργασίας και συνήθειες στους επαγγελματικούς χώρους, όπως η τηλεργασία (work from home), το ευέλικτο ωράριο εργασίας (flexible working hours), καθώς και η μετακίνηση υπαλλήλων μεταξύ εταιριών που συνεργάζονται.

Παρά το γεγονός ότι οι νέες εργασιακές συνήθειες έχουν θετικό αντίκτυπο στο περιβάλλον και την ατμόσφαιρα (μείωση ρύπων και ρύπανσης του περιβάλλοντος), γεννιούνται καίρια ερωτήματα που χρήζουν προσεκτικής ανάλυσης. Πιο συγκεκριμένα, η τηλεργασία και το ευέλικτο ωράριο εργασίας συνεισφέρουν στην καθημερινή ζωή των πολιτών και των

εργαζομένων, καθώς μειώνει την γραφειοκρατία και δίνει τη δυνατότητα εργασίας από την οικία, μειώνοντας σημαντικά ή ακόμα και μηδενίζοντας της αχρείαστες μετακινήσεις και πολλές φορές επιτρέποντας τους να προσαρμόσουν το πρόγραμμα τους στις ανάγκες τους, χωρίς ωστόσο να αποφεύγονται ορισμένες αρνητικές συνέπειες. Τέτοιου είδους τύποι εργασίας ενδέχεται να εγκυμονούν τον κίνδυνο αρνητικών επιπτώσεων στην ψυχική υγεία, την παραγωγικότητα καθώς επίσης και την τήρηση των ωραρίων εργασίας, ενώ απαιτούνται προγράμματα κατάρτισης των εργαζομένων, τόσο του ιδιωτικού όσο και του δημόσιου τομέα, προκειμένου να ανταπεξέλθουν στις σύγχρονες επιταγές.

Αναλύθηκε επίσης το μέτρο της μετακίνησης υπαλλήλων μεταξύ εταιριών του ίδιου ομίλου ή εταιριών που συνεργάζονται μεταξύ τους. Συμφωνήθηκε από τους συνέδρους ότι μια τέτοια πολιτική μπορεί να συμβάλλει στην βελτίωση των δεξιοτήτων και την απόκτηση περαιτέρω γνώσεων και εμπειριών των εργαζομένων, μέσω της, ενδεχομένως, συχνής εναλλαγής του αντικειμένου εργασίας, διατρέχει ωστόσο ο κίνδυνος της ανάπτυξης εργασιακής ανασφάλειας και της ελλιπούς εξειδίκευσης μέρους των εργαζομένων, θέτοντας τους έμμεσα αναλώσιμους. Επιπλέον, η πολιτική αυτή αναπόφευκτα θα μειώσει την ανάγκη πρόσληψης εργαζομένων για την κάλυψη πιθανών άμεσων αναγκών και ως συνέπεια να επηρεαστούν αρνητικά οι λιγότερο εξειδικευμένες θέσεις εργασίας (entry level jobs).

Στη συνέχεια συζητήθηκε το εξίσου σημαντικό ζήτημα του βαθμού στον οποίο μπορούν να θεωρηθούν αξιόπιστα τα αποτελέσματα των εταιριών που αναδείχθηκαν μέσω πανδημίας. Ένα μεγάλο μέρος εταιριών έχει πληγεί από τις συνέπειες του ξεσπάσματος του COVID-19, με συνέπεια τον περιορισμό της λειτουργίας αλλά και της ρευστότητας τους. Ωστόσο, ορισμένες επιχειρήσεις, κυρίως αυτές που δραστηριοποιούνται στον κλάδο της πληροφορικής και τεχνολογίας, όπως η Zoom, γνωρίζουν την ίδια περίοδο ιδιαίτερη άνθιση και σημαντικές αυξήσεις στην τιμή των μετοχών τους στα διεθνή χρηματιστήρια. Μετά τον υπερδιπλασιασμό της τιμής της εταιρίας Zoom στο χρηματιστήριο λόγω της ευρείας χρήσης της πλατφόρμας της, αλλά και τη βίαιη διόρθωση που υπέστη μετά τις κατηγορίες για ολιγοπωρίες και αδυναμίες στην κρυπτογράφηση των δεδομένων της, μία ακόμη εταιρεία, η Facebook, ανακοίνωσε την δωρεάν εφαρμογή Messenger Rooms για τηλεδιασκέψεις. Η ανακοίνωση και μόνο της εφαρμογής αύξησε την τιμή της Facebook, ενώ παράλληλα μειώθηκε περαιτέρω η τιμή της Zoom στο αμερικανικό χρηματιστήριο.

Επομένως, δημιουργούνται ορισμένα ερωτήματα και αμφιβολίες σχετικά με την αξιοπιστία των αποτελεσμάτων και των μεγεθών που παρουσιάζουν όχι μόνο οι τεχνολογικές εταιρίες, αλλά και πολλές ακόμα εταιρίες διαφόρων κλάδων. Ειδικότερα, τέθηκαν επί τάπητος αντίστοιχα ερωτήματα και ως προ τις φαρμακευτικές εταιρίες και την πορεία τους μέσω των προσπαθειών τους να ανακαλύψουν και να θέσουν στην αγορά αποτελεσματικά φάρμακα και εμβόλια. Λαμβάνοντας αυτά υπ' όψη, εγείρεται το ερώτημα κατά πόσο ο υπερβάλλον ανταγωνισμός μεταξύ των εταιριών και η βιασύνη για προώθηση νέων προϊόντων στην αγορά μπορούν να οδηγήσουν σε σημαντικές παρατυπίες και λάθη.

Συζητήθηκε κατά πόσο ο κίνδυνος δημιουργίας φούσκας και στρεβλών οικονομικών μεγεθών σε πολλούς κλάδους, σε μια ήδη εύθραυστη παγκόσμια οικονομία, είναι ορατός. Δόθηκε ιδιαίτερη έμφαση, από μέρους των συνέδρων, στο γεγονός ότι πολλές εταιρίες εισάγουν νέα προϊόντα εν καιρώ πανδημίας με σκοπό την κερδοσκοπία και όχι την εισχώρηση τους στην αγορά με σκοπό την απόκτηση ενός μεγαλύτερου μεριδίου. Ως συνέπεια παρατηρούνται συχνά λάθη και παρατυπίες σε προϊόντα και παρεχόμενες υπηρεσίες, κυρίως τεχνολογικού περιεχομένου, καθώς και εσφαλμένες εντυπώσεις ως προς την πορεία των ερευνών για μία

αποτελεσματική θεραπεία κατά του ιού από πολλές φαρμακευτικές εταιρίες, με τις όποιες συνέπειες σε πολίτες, αλλά και επενδυτές.

Το τέταρτο ερώτημα που αναλύθηκε αφορούσε το κατά πόσο θα επηρεαστούν οι επενδύσεις εταιριών στην αυτοματοποίηση της εργασίας, τόσο κατά τη διάρκεια της πανδημίας, όσο και μετά το πέρας της. Η πανδημία του COVID-19 έχει υποχρεώσει πολλές επιχειρήσεις διαφορετικών κλάδων να παύσουν ή να τροποποιήσουν την λειτουργία τους. Ορισμένοι κλάδοι αντιμετωπίζουν και θα έχουν να αντιμετωπίσουν μεγαλύτερες προκλήσεις λόγω της νέας πραγματικότητας, όπως τα εργοστάσια, οι εταιρίες logistics και το λιανικό εμπόριο. Επομένως, προκύπτει το ερώτημα αν ο COVID-19 οδηγεί τις επιχειρήσεις να επενδύσουν στις υπάρχουσες τεχνολογίες ή ακόμη και στην έρευνα νέων και πιο καινοτόμων τεχνολογιών προκειμένου να επωφεληθούν μακροπρόθεσμα από αυτές.

Οι σύνεδροι συμφώνησαν ότι ένα μέρος των επιχειρήσεων, ανεξαρτήτου κλάδου, είτε επενδύουν ήδη, είτε αναμένεται να επενδύσουν μεγάλα κεφάλαια σύντομα, επιδιώκοντας την αυτοματοποίηση πολλών διαδικασιών και λειτουργιών τους προκειμένου να μετριάσουν τις ζημιές τους και να προσαρμοστούν στην νέα κανονικότητα, έως ότου βρεθεί αποτελεσματικό εμβόλιο. Τα τελευταία έτη υπάρχουν πολλά παραδείγματα εταιριών που επενδύουν για την αυτοματοποίηση λειτουργιών τους, ένα εκ των οποίων είναι τα ρομπότ της εταιρίας Kiva Systems, εταιρία που αποκτήθηκε το 2012 από την Amazon. Τον Δεκέμβριο του 2019 υπήρχαν πάνω από διακόσιες χιλιάδες Kiva Robots στα εργοστάσια της Amazon, αυτοματοποιώντας την διαδικασία συλλογής και συσκευασίας και εντός δύο ετών τα λειτουργικά έξοδα της Amazon παρουσίασαν μία μείωση της τάξεως του 20%, γεγονός που υποδηλώνει την επιτυχία της συγκεκριμένης επένδυσης.

Έγινε ιδιαίτερη μνεία στην θετική επίδραση της αυτοματοποίησης στην καθημερινότητα των πολιτών, καθώς και την ευεργετική συνεισφορά της σε τομείς όπως η υγειονομική περίθαλψη μέσω της ρομποτικής και όχι μόνο. Παράλληλα όμως, αναλύθηκαν οι ανησυχίες που συνοδεύουν μία αύξηση των επενδύσεων στον τομέα της αυτοματοποίησης, όπως ο κίνδυνος απώλειας αρκετών θέσεων εργασίας σε συγκεκριμένους κλάδους, όπως στη βιομηχανία και τα logistics, καθώς και σε συγκεκριμένες ηλικιακές ομάδες, κυρίως τις μεγαλύτερες, τα επόμενα χρόνια.

Σε αυτό το σημείο, δόθηκε ιδιαίτερη έμφαση στον ρόλο που το κράτος, αλλά και ο ιδιωτικός τομέας μπορούν να διαδραματίσουν προκειμένου η μετάβαση των εργαζομένων στην νέα εποχή να είναι αρκετά ομαλή. Πιο συγκεκριμένα, το κράτος από τη μεριά του πρέπει μέσω της παιδείας να δώσει από νωρίς στις νέες γενιές κατεύθυνση προς τους τομείς της οικονομίας όπου υπάρχουν ανάγκες, αλλά και την κατάλληλη εκπαίδευση σε νέες τεχνολογίες που χρησιμοποιούνται κατά κόρον στην εποχή μας. Από την άλλη πλευρά, ο ιδιωτικός τομέας καλείται να επιμορφώσει και να μετεκπαιδεύσει τους υφιστάμενους εργαζομένους μέσω προγραμμάτων κατάρτισης προκειμένου να μπορούν να απασχοληθούν σε νέους τομείς όπου οι εταιρίες υπολογίζουν ότι θα έχουν ανάγκη.

Εκτός από τους τρόπους καταπολέμησης της πανδημίας μεγάλη σημασία έχουν και τα οικονομικά μέτρα που θα χρησιμοποιηθούν για την ενίσχυση των πολιτών και των επιχειρήσεων. Το γεγονός πως και η οικονομική πολιτική διεθνώς κινείται σε «αχαρτογράφητα νερά» δυσχεραίνει την ήδη εύθραυστη κατάσταση. Η λύση του νέου δανεισμού αποτέλεσε μονόδρομο για μεγάλο μέρος των κρατών, αλλά και για ιδιώτες. Οι Κεντρικές Τράπεζες έδρασαν άμεσα υποστηρίζοντας τις χρηματοοικονομικές αγορές, χαλαρώνοντας τα κριτήρια

δανεισμού τους. Η Ομοσπονδιακή Τράπεζα Αμερικής [F.E.D] και η Ευρωπαϊκή Κεντρική Τράπεζα [E.K.T] ανακοίνωσαν μια έμμεση παράταση των προγραμμάτων ποσοτικής χαλάρωσης, υποσχόμενες ότι είναι σε θέση να συμβάλουν στην σταθερότητα των αγορών. Συγκεκριμένα η E.K.T ανακοίνωσε το Pandemic Emergency Purchase Program (PEPP), μια συνέχεια του Asset Purchase Program, γνωστό και ως ποσοτική χαλάρωση, ύψους €750 δις αλλά με ευνοϊκότερους όρους (γεγονός που εκμεταλλεύθηκε και η Ελλάδα με αποτέλεσμα να συμπεριληφθεί) και συνέχισε τα TLTROs προκειμένου να διασφαλίσει χρηματοδότηση από τις τράπεζες σε επιχειρήσεις και νοικοκυριά.

Έτσι, με επίκεντρο την Ευρώπη, το πέμπτο και τελευταίο θέμα που τέθηκε προς συζήτηση ήταν κατά πόσο η περαιτέρω δανειοδότηση του δημοσίου και ιδιωτικού τομέα αποτελεί μακροπρόθεσμα βιώσιμη λύση, αλλά και πού οριοθετείται η ευθύνη της ΕΚΤ για την διαχείριση της κρίσης. Ως το πιο «τεχνοκρατικό» θέμα του workshop, ο τρόπος προσέγγισης του από τους συνέδρους ήταν πολύ ενδιαφέρον για εμάς, καθώς οι συμμετέχοντες ήταν φοιτητές όχι μόνο οικονομικών επιστημών, αλλά και άλλων θετικών και θεωρητικών πεδίων. Έγινε λόγος για το Eurogroup, όπου οι κυβερνήσεις της Ευρώπης, εκπροσωπούμενοι από τους Υπ. Οικονομικών, κλήθηκαν να συμφωνήσουν σε μια κοινή πολιτική για την οικονομική επιβίωση της Ένωσης, ένας στόχος που αποδείχθηκε δύσκολος για να επιτευχθεί. Αναλύθηκαν τα προβλήματα που δημιουργούν τα ελλείματα αλλά και το υψηλό ποσοστό κόκκινων δανείων που κατέχουν κυρίως τα κράτη του νότου, και πως αυτό επηρεάζει την διαδικασία λήψεως αποφάσεων ζητημάτων οικονομικής πολιτικής. Από μέρος των συνέδρων υποστηρίχθηκε η αναγκαιότητα του Ευρωομολόγου ως μέσο δανεισμού κρατών που έχουν πληγεί από την πανδημία, αλλά και ότι η μη χρήση ενός τέτοιου μέσου, έστω και περιορισμένα, μπορεί να επιφέρει δυσμενή αποτελέσματα και όχι αποκλειστικά στα οικονομικά των κρατών. Τέλος, συμφωνήθηκε ο απαραίτητος ρόλος της ΕΚΤ στην παρούσα κρίση, δίχως τις γενναίες παρεμβάσεις της οποίας, οι συνθήκες στις αγορές ενδέχεται να ήταν πολύ χειρότερες.

Επιτροπή Πολιτικής Επιστήμης

Θεματική 1^η

Ο σκοπός της διασφάλισης της Δημόσιας Υγείας κατά πόσο δικαιολογεί και μέχρι τι βαθμό την παραχώρηση των ατομικών δικαιωμάτων.

Είναι γεγονός πως το προσωρινό έστω καθεστώς του κορωνοϊού περιορίζει σημαντικά πολλές από τις ελευθερίες των πολιτών, μεταξύ των οποίων η ελευθερία μετακίνησης, η οικονομική ελευθερία, η ελευθερία της λατρείας. Η πολυδιάστατη και οξεία αυτή κρίση που επηρέασε όλη την ανθρωπότητα, απαίτησε και συνεχίζει να απαιτεί άμεσες αποφάσεις από το κάθε κράτος σε συλλογικό και ατομικό επίπεδο, μια δυναμικότερη αλλαγή νοοτροπίας, προγραμματισμού και αντιμετώπισης προτεραιοτήτων. Η γενικώς παραδεδεγμένη προσπάθεια μείωσης των κρουσμάτων του κορωνοϊού οφείλεται, τουλάχιστον για τα ελληνικά δεδομένα, στην πειθαρχία των πολιτών και στη συμμόρφωσή τους με τα έκτακτα, πλην όμως άκρως περιοριστικά, μέτρα. Προκύπτει ότι από την πειθαρχία και την εμπιστοσύνη στις κυβερνητικές αποφάσεις, αποφάσεις που λαμβάνονται με την μεγαλύτερη επιστημονική συναίνεση, έχουμε να κάνουμε με έναν δικαιολογημένο περιορισμό των ατομικών και κοινωνικών δικαιωμάτων. Η επιστράτευση των εν λόγω μέτρων ήταν μία καθ' όλα συνταγματική απόφαση, καθώς προασπίζει το συνταγματικά κατοχυρωμένο δικαίωμα της υγείας του καθενός εκ των πολιτών.

Απόψεις που υποστηρίζουν τον υπέρμετρο περιορισμό της προσωπικότητας και της ελευθερίας του ατόμου, δεν μπορούν να γίνουν αποδεκτές, καθώς τα μέτρα, πέρα από το ότι είναι θεμιτά και πρόσφορα προς την αντιμετώπιση της εξάπλωσης του κορωνοϊού, κρίνονται επίσης και ανάλογα, σύμφωνα προς τις συνταγματικές διατάξεις. Χωρίς τον κατ' οίκον περιορισμό και την έλλειψη συγχρωτισμού στα καταστήματα, η διάδοση του κορωνοϊού θα είχε σίγουρα λάβει πολύ μεγαλύτερες και καθόλου επιθυμητές διαστάσεις. Τεχνικές μυθριδατισμού και θεωρίες περί ανοσίας της αγέλης, όπως αποδείχθηκε και από την πορεία χωρών, όπως του Ην. Βασιλείου, σχετικά με τα μέτρα κατά του κορωνοϊού δεν μπορούν να γίνουν αποδεκτές ούτε νομικά ούτε λογικά, με βάση την δυσανάλογα ελλιπή παροχή κλινών και ικανότητας περίθαλψης από τα εθνικά συστήματα υγείας. Σε κάθε περίπτωση, ωστόσο, αξίζει να περιμένουμε την κρίση των συνταγματικών δικαστηρίων κάθε κράτους για τα μέτρα αυτά καθώς επίσης και αποφάσεις του Ευρωπαϊκού Δικαστηρίου Ανθρωπίνων Δικαιωμάτων, στο οποίο δεν αποκλείεται στο εγγύς μέλλον να προσφύγουν οι πολίτες των κρατών που έχουν υπογράψει την Ε.Σ.Δ.Α.

Θεματική 2^η

Πώς θα βρει η μετά Covid-19 εποχή την σχέση Κράτους και επιχειρήσεων; Η δυναμική του κράτους θα ζημιωθεί από την παρούσα πανδημία;

Μέσα από τα δύσκολα επιτακτικά αυτά μέτρα σίγουρα δοκιμάστηκαν οι αντοχές του κράτους και της οικονομίας εν γένει. Πολλοί ιδιώτες και μεγάλες πολυεθνικές εταιρείες, όπως η Fiat Chrysler, ανέλαβαν την παραγωγή και δωρεά масκών. Άλλες άμεσα ενεργοποιήθηκαν προς την κατεύθυνση της εξεύρεσης των φαρμάκων που θα θεραπεύσουν τον κορωνοϊό, όπως μεταξύ άλλων η Melinda & Gates Foundation. Μέσα σε αυτό πλαίσιο αναθεωρήθηκε η ίδια η ισχύς των κρατικών δομών και του ιδιωτικού τομέα. Έτσι η εταιρική κοινωνική ευθύνη πήρε επιτέλους σάρκα και οστά. Τα κράτη στην πλειονότητά τους τουλάχιστον έδρασαν άμεσα και με υψηλό αίσθημα κοινωνικής ευθύνης, τη στιγμή που η οικονομική ευημερία παγκοσμίως αντιμετωπίζει τεράστιες προκλήσεις. Σε πολλές περιπτώσεις διαπιστώνεται ιδιαίτερα μεγάλη απρονοησία ως προς τον εξοπλισμό των συστημάτων υγείας, αλλά και τη λήψη κατάλληλων μέτρων, όπως αυτό έγινε δραματικά ορατό στη γειτονική Ιταλία, ωστόσο τα κράτη στην

πλειονότητά τους έδρασαν αποτελεσματικά και με κοινωνική υπευθυνότητα με το ξέσπασμα της πανδημίας.

Η νέα κατάσταση που αρχίζει να διαμορφώνεται απαιτεί σίγουρα ένα κράτος ανοικτό και συνεργάσιμο με εξωτερικούς φορείς, ιδιαίτερα ως προς την αντιμετώπιση της κρίσης. Από την άλλη, αναμένεται και διαρκής εγρήγορση του κράτους, κυρίως ως προς τις οικονομικές επιπτώσεις της πανδημίας. Οφείλει να παράσχει την απαραίτητη βοήθεια ιδιαίτερα στις μικρομεσαίες επιχειρήσεις, προκειμένου να βοηθήσει την οικονομία να ανακάμψει. Ίσως επιστρέφουμε σε μοντέλα κεϋνσιανής προσέγγισης, όπου πράγματι απαιτείται η συνδρομή του κράτους για την επίλυση της οικονομικής ύφεσης. Φυσικά σε αυτό το πλαίσιο, η σημαντική δράση και βοήθεια μεγάλων stakeholders, έχει μεγάλη έμπρακτη επίδραση στην αντιμετώπιση της πανδημίας. Στην Ελλάδα, μια χώρα που βασικός άξονας της οικονομίας είναι ο τουρισμός, οι υπηρεσίες και η εστίαση, η αντιμετώπιση του προβλήματος ανάκαμψης της οικονομίας φαίνεται ακόμα δυσχερέστερο, καθώς σε αυτούς τους κλάδους εκ της φύσεως του ιού προκαλούνται δυσχερώς επανορθώσιμες βλάβες.

Κατά τη διάρκεια της συζήτησης τέθηκαν επίσης και ζητήματα κοινωνικής μέριμνας και πρόνοιας του κράτους, όπως η μέριμνα για τα δικαιώματα των προσφύγων εν μέσω της κρίσης, αλλά και η μέριμνα για ζητήματα ενδοοικογενειακής βίας, ενός φαινομένου με αυξητικές τάσεις στην τρέχουσα συγκυρία.

Σε κάθε περίπτωση, πάντως, φαίνεται ότι το κράτος ενισχύεται από την παρούσα κρίση, καθώς έστω και ετεροχρονισμένα εξοπλίζεται με όλα τα απαραίτητα μέσα για την αποφυγή παρόμοιων κρίσεων στο μέλλον και ο ιδιωτικός τομέας συμβάλλει προς αυτήν την κατεύθυνση.

Θεματική 3^η

Κατά πόσο μπορούν τα κράτη να διασφαλιστούν από καταχρήσεις εξουσίας φιλόδοξων πολιτικών και με ποια μέσα; Οφείλουν τα υπόλοιπα κράτη να δρουν σε τέτοια γεγονότα ακόμα και σε περιόδους πανδημίας;

Στη θεματική αυτή συζητήθηκε το κατά πόσο η επίκληση έκτακτης ανάγκης μπορεί να δώσει στα κράτη τη λαβή για την υιοθέτηση αυθαίρετων και απολυταρχικών πρακτικών. Στην Ελλάδα, αφενός η κρισιμότητα της κατάστασης νομιμοποιεί την δυνατότητα έκδοσης Πράξεων Νομοθετικού Περιεχομένου (π.ν.π), αφετέρου η νομοθέτηση κατ' αυτόν τον τρόπο εγκυμονεί πολλούς κινδύνους για τον δημοκρατικό έλεγχο των αποφάσεων που λαμβάνονται μέσα σε αυτό το καθεστώς. Χηρό παράδειγμα τέτοιας κατάχρησης εξουσίας τέθηκε από το καθεστώς Όρμπαν. Ο πρωθυπουργός της Ουγγαρίας, Βίκτορ Όρμπαν, πέρασε νομοσχέδιο κατά το οποίο ενίσχυσε τις εξουσίες του και περιορίζοντας τους νομοθετικούς ελέγχους των αποφάσεων. Παράλληλα θέσπισε και ποινή φυλάκισης για δημοσιεύματα και ειδήσεις που παρεμβαίνουν «στην επιτυχή προστασία των πολιτών». Η πανδημία εν προκειμένω στάθηκε η αφορμή για την υποδαύλιση της ελευθερίας του τύπου και τον παράνομο περιορισμό της

Φυσικά, το καθεστώς Όρμπαν έχει παραβλέψει πλήρως τις κατευθύνσεις που δόθηκαν από την Ευρωπαϊκή Ένωση. Επομένως, σε τέτοιες περιπτώσεις δύσκολης και πρωτοφανούς συγκυρίας, όπου οι λαϊκές αντιδράσεις είναι πολύ πιο δύσκολο να εκφραστούν, λόγω της λεγόμενης συσπείρωσης του λαού στη σημαία, πρέπει να υπάρχει κάποια κεντρική, εξω-κρατική κατεύθυνση, η οποία θα εξασφαλίζει τη διαφύλαξη της ελευθερίας των πολιτών, με σεβασμό στην εθνική κυριαρχία των κρατών. Στην περίπτωση της Ουγγαρίας, σαν λύση συζητήθηκε, η θεσμοθέτηση ενός κεντρικού πλαισίου δράσης, το οποίο θα πρέπει να εφαρμόζεται από όλα τα κράτη-μέλη της Ευρωπαϊκής Ένωσης. Σε κάθε περίπτωση όμως η λύση για την

αντιμετώπιση αυτών των φαινομένων είναι η καλύτερη και ευρύτερη πληροφόρηση των πολιτών, η πολυφωνία των Μέσων Μαζικής Ενημέρωσης και ο δημιουργικός συγκερασμός όλων των απόψεων.

Θεματική 4^η

Κατά πόσο οι τεχνολογίες που συμβάλουν στην καταπολέμηση της πανδημίας αποτελούν δυνητικό κίνδυνο για την εύρυθμη λειτουργία του κράτους; Μπορεί να διασφαλιστεί η μη κατάχρηση των τεχνολογιών αυτών από τις κυβερνήσεις και όχι μόνο;

Η νέα πρωτοφανής κατάσταση που διαμόρφωσε ο κορωνοϊός σίγουρα έδωσε μεγάλη ώθηση στη χρήση της τεχνολογίας. Στην Κίνα επί παραδείγματι, με τη χρήση των big data και την ανάπτυξη εφαρμογών, είναι δυνατή πλέον η θερμομέτρηση του σώματος των πολιτών με μόνο το πάτημα ενός αισθητήρα στην οθόνη ενός κινητού. Σίγουρα τέτοιες τεχνολογικές μέθοδοι συμβάλλουν σημαντικά στην διάγνωση της νόσου και στον περιορισμό των κρουσμάτων. Παράλληλα, ωστόσο, θέτουν προβλήματα παραβίασης των προσωπικών δεδομένων των πολιτών αλλά και ζητήματα ελευθερίας. Προσιωνίζουν την ανάδυση ενός κράτους παρατηρητή, κατά την οργουελική έννοια του μεγάλου αδελφού;

Το απόσταγμα της συζήτησης ήταν ότι σίγουρα η δαιμονοποίηση της τεχνολογίας δεν είναι η λύση. Η τεχνολογία δεν είναι ούτε «καλή» ούτε «κακή» εκ φύσεως, αλλά μάλλον ουδέτερη. Έγκειται στα κράτη και τις Ανεξάρτητες Αρχές Προστασίας Προσωπικών Δεδομένων να διερευνήσουν όλα τα ζητήματα τυχόν υποκλοπής προσωπικών δεδομένων, αρχειοθέτησης και χρήσης τους και να υπερψηφίσουν κατάλληλες νομοθετικές ρυθμίσεις, που έμπρακτα θα προστατεύουν τα προσωπικά δεδομένα των πολιτών. Τονίστηκε δε ιδιαίτερα η σημαντική συμβολή της τεχνολογίας σε ζητήματα γραφειοκρατίας, όπως την πολύ σημαντική διαμόρφωση του e-government, ειδικά για τα ελληνικά δεδομένα, όπου η γραφειοκρατία αποτελεί χρόνιο ζήτημα. Ωστόσο, επισημάνθηκε και η περίπτωση της Cambridge Analytica, η οποία ενεπλάκη στην νόθευση των αμερικανικών εκλογών του 2016, με την χρήση των προσωπικών δεδομένων των χρηστών του Facebook για την πολιτική κατηγοριοποίησή τους. Χαρακτηριστική ήταν, τέλος, και η μνεία ότι όλη αυτή η τεχνολογία προϋπήρχε της πανδημίας και απλά δεν χρησιμοποιούνταν ευρέως, άρα μέχρι ενός βαθμού είναι ελεγχόμενη και αξιόπιστη. Εναπόκειται, λοιπόν, στους πολίτες η λελογισμένη χρήση της.

Θεματική 5^η

Κατά πόσο θεωρείτε αναποτελεσματικά τα υπερεθνικά, μη τεχνοκρατικά, όργανα της Ευρώπης σε σχέση με την ταχύτητα λήψης αποφάσεων αλλά και της βαρύτητας αυτών; Θα μπορούσε να βελτιωθεί η αποτελεσματικότητά τους και αν ναι με ποιόν τρόπο και μέσα;

Κατά τη συζήτηση αυτής της θεματικής δόθηκε έμφαση στην εγρήγορση και ταχύτητα λήψης αποφάσεων από τα τεχνοκρατικά όργανα της Ε.Ε. και η εξ αντιδιαστολής ολιγοφία των μη αυστηρά τεχνοκρατικών. Η Ε.Κ.Τ. επί παραδείγματι αντέδρασε πολύ αποφασιστικά και άμεσα έλαβε αποφάσεις για την αύξηση του προϋπολογισμού ποσοτικής χαλάρωσης και δίνοντας κίνητρα στις τράπεζες για χορήγηση δανείων σε μικρομεσαίες επιχειρήσεις. Αντίθετα, το Eurogroup, παρότι άτυπη επιτροπή, αποτελούμενη από τους Υπουργούς Οικονομικών, χρειάστηκε μέρες σκληρών διαπραγματεύσεων για να αποφασίσει την παροχή οικονομικής βοήθειας.

Μέσα σε αυτό το πλαίσιο, τονίστηκε η σημασία της ύπαρξης μίας γενικής κατεύθυνσης στα κράτη – μέλη, καθώς πράγματι τα μη τεχνοκρατικά όργανα πολλές φορές μπορεί να είναι περισσότερο αναποτελεσματικά, αφού προωθούν περισσότερο εθνικά συμφέροντα και δημοσιονομικές πολιτικές. Όπως επισημάνθηκε στη συζήτηση εξάλλου, η Ε.Κ.Τ. σε αντίθεση με το Eurogroup, αποτελεί τεχνοκρατικό οργανισμό, που δεν λογοδοτεί στην εκάστοτε κυβέρνηση των κρατών της Ε.Ε., ούτε εξαρτάται αμέσως η ύπαρξή της από το λαό κάθε χώρας. Ειδικά σε περιόδους καταστάσεως ανάγκης, όπως η πανδημία του κορωνοϊού, η καταλυτική και άμεση επέμβαση υπερεθνικών μηχανισμών είναι ύψιστης σημασίας για την αντιμετώπιση της κρίσης αποτελεσματικά. Τονίστηκε επίσης η σημασία των υπερεθνικών οργανισμών, όπως ο Π.Ο.Υ., για την παροχή γενικών κατευθύνσεων προς τα κράτη, ιδίως για την άσκηση επιρροής στα λιγότερο οργανωμένα κράτη, που διατρέχουν και υψηλότερα ποσοστά επιρρέπειας σε απολυταρχικές πρακτικές, προκειμένου να επιτευχθεί ενιαία και ασφαλής ρύθμιση των ζητημάτων.

Στο πλαίσιο της ανάγκης για σύγκλιση και ευρύτερη συναίνεση των μη τεχνοκρατικών οργάνων, υποστηρίχθηκε η ανάληψη κεντρικών αποφάσεων δεσμευτικών για τα κράτη-μέλη, ενώ προτάθηκαν ακόμη και πολιτικά συστήματα συγκέντρωσης εξουσιών στο πλαίσιο της Ε.Ε.

Επιτροπή Δημόσιας Υγείας

Θεματική 1^η

Μπορούν να δικαιολογηθούν τα κράτη, κυρίως τα οικονομικά ανεπτυγμένα, των οποίων τα συστήματα υγείας βρεθήκαν απροετοίμαστα;

Έκθεση του Παγκόσμιου Δείκτη Ασφάλειας της Υγείας (World Health Security Index), έδειξε πως και οι 195 χώρες του κόσμου δεν είναι προετοιμασμένες για την επιτυχή αντιμετώπιση εκδήλωσης σοβαρών μεταδοτικών ασθενειών, επιδημιών και πανδημιών. Η κάθε χώρα βαθμολογήθηκε σε μια κλίμακα από 0 έως 100 σε έξι διαφορετικούς τομείς: 1. Αποτροπή, 2. Εντοπισμός, 3. Ανταπόκριση, 4. Υγεία, 5. Επίπεδο τήρησης κανόνων, 6. Επικινδυνότητα. Όπως διαπιστώθηκε σε παγκόσμιο επίπεδο ο μέσος όρος ετοιμότητας των χωρών βαθμολογείται με μόλις 40,2 ενώ οι πλουσιότερες χώρες καταφέρνουν να φτάσουν μόλις στο 51,9. Ως συνέπεια των παραπάνω στοιχείων η πανδημία του COVID-19 οδήγησε στην κατάρρευση συστημάτων υγείας κρατών όπως της Ιταλίας, της Γαλλίας και της Ισπανίας. Τα άνωθεν αναφερόμενα κράτη αποτελούν κράτη με Ακαθάριστο Εγχώριο Προϊόν (ΑΕΠ) άνω του 1 τρισεκατομμυρίου ευρώ και χρειάστηκε να χρησιμοποιήσουν εκθεσιακούς χώρους, και όχι μόνο, ως ad hoc κέντρα νοσηλείας. Είναι βασικό να κατανοήσουμε ότι τα συστήματα υγείας δεν ήταν προετοιμασμένα για τέτοιες απειλές. Εν μέσω πολιτικής αστάθειας και πολιτικών λιτότητας παγκοσμίως ζητήματα όπως τα αποθέματα σε μάσκες ή αναπνευστήρες ή επάρκεια σε ΜΕΘ είχαν τεθεί σε δεύτερη μοίρα. Ενδεικτικά στις ΗΠΑ είχαν αγνοήσει τις προειδοποιήσεις ακόμη και τα σενάρια που οι ίδιες οι υπηρεσίες τους είχαν ετοιμάσει. Για την ακρίβεια, τον Οκτώβριο του 2019 υπήρχε το πόρισμα από μια μεγάλης κλίμακας άσκηση προσομοίωσης μιας πανδημίας, που θα ξεκίναγε από την Κίνα, σε 47 μέρες θα θεωρούνταν πανδημία και στις ΗΠΑ θα είχε τελικά 110 εκατομμύρια κρούσματα, 7,7 εκατομμύρια ανθρώπους που θα χρειάζονταν νοσηλεία και 586.000 νεκρούς. Τα συμπεράσματα της άσκησης ήταν πως οι ΗΠΑ θα είχαν τεράστια ελλείμματα σε εξοπλισμό, αποθέματα ιατρικών ειδών αλλά και οργανωτικών λύσεων για την αντιμετώπιση μιας τέτοιας πανδημίας. Ανάλογα συμπεράσματα είχαν και από άλλες αντίστοιχες μελέτες, όπως και από την αποτίμηση των κινδύνων από την επιδημία του Έμπολα το 2013-2014. Όπως γίνεται επομένως αντιληπτό η καταπολέμηση της πανδημίας όπως αποδείχθηκε αποτελεί ζήτημα Logistics. Τα συστήματα υγείας χρειάζονται εγκαταστάσεις περίθαλψης, υλικά όπως κρεβάτια, φιάλες οξυγόνου, μάσκες, γάντια και εκπαιδευμένο ιατρικό προσωπικό. Το ιατρικό προσωπικό που απασχολείται στις Μονάδες Εντατικής Θεραπείας (ΜΕΘ) χρειάζεται εκπαίδευση κοντά στους 12 μήνες.

Θεματική 2^η

Κατά πόσο θα όφειλαν τα κράτη να είχαν έτοιμες πολιτικές αντιμετώπισης ακραίων γεγονότων στον τομέα της Δημόσιας Υγείας;

Από τη στιγμή που ο COVID-19 βρήκε την Ευρώπη απροετοίμαστη στον τομέα των Logistics (τονίζεται πως μεγάλο μέρος κρατών δεν είχαν έτοιμες συμφωνίες με εκθεσιακούς χώρους ή/και με ερευνητικά κέντρα εγχώρια ή διεθνή), οφείλουμε να αναρωτηθούμε εάν υπήρχαν σχέδια και πρότυπα ακραίων σεναρίων για κινδύνους δημόσιας υγείας. Τα σχέδια για έκτακτες περιστάσεις αφορούσαν περισσότερο ενδεχόμενα απειλών όπως οι πόλεμοι ή οι τρομοκρατικές επιθέσεις, παρά το ενδεχόμενο μιας παρατεταμένης επιβολής μέτρων κοινωνικής αποστασιοποίησης. Η πλειονότητα των πολιτικών και τακτικών που ακολουθήθηκαν προέρχονται από τα πλαίσια της Εθνικής Άμυνας σε περίπτωση έκτακτης ανάγκης. Η

πλειονότητα των κρατών, με εξαιρέσεις κράτη όπως η Σουηδία ακολούθησαν προνοώντας ή αναγκάστηκαν να ακολουθήσουν, μετά από ραγδαία αύξηση των κρουσμάτων, τη μερική ή ακόμα και ολική απαγόρευση μετακινήσεων, το κλείσιμο αρκετών και σημαντικών κλάδων της οικονομίας, το «σφράγισμα» των συνόρων τους και σε ορισμένες περιπτώσεις τη χρήση στρατού για τη διασφάλιση εφαρμογής των μέτρων. Αν και στα κράτη που υιοθετήθηκε από νωρίς τέτοιου είδους πολιτική έχουν ενθαρρυντικά αποτελέσματα, εκείνη εξακολουθεί να μην θυμίζει σχέδιο συστήματος υγείας. Βάσιμη κριτική της επόμενης μέρας θα είναι σε παγκόσμιο επίπεδο η παντελής έλλειψη ενός βιώσιμου και συνεπούς πλάνου για την αντιμετώπιση μιας τέτοιας υγειονομικής κρίσης και η ολοκληρωτική αναθεώρηση που θα πρέπει να έχουν πλέον τα κράτη όσον αφορά την οπτική τους για το τι αποτελεί «κίνδυνο» και ποιος πρέπει να είναι ο σχεδιασμός τους για την επόμενη μέρα.

Θεματική 3^η

Κατά πόσο θεωρείτε το Ευρωπαϊκό σύστημα υγείας καταλληλότερο στην αντιμετώπιση της παρούσας πανδημίας από το αντίστοιχο της Αμερικής;

Το Ευρωπαϊκό σύστημα υγείας έχει σημαντικές δομικές διαφορές με το αντίστοιχο των Ηνωμένων Πολιτειών της Αμερικής. Οι πιο σημαντικές εντοπίζονται στον προσανατολισμό τους. Το Ευρωπαϊκό σύστημα, με διάφορες μορφές, του επιδιώκει την καθολική εφαρμογή του στο σύνολο των πολιτών, σε αντίθεση με το Αμερικάνικο που καλύπτει μόνο συγκεκριμένα μέρη της κοινωνίας. Συγκεκριμένα, στις Η.Π.Α. δημόσια ασφάλιση λαμβάνουν ορισμένες φυλές ιθαγενών, οικογένειες στρατιωτικών και βετεράνων, παράλληλα με το Medicare με το οποίο λαμβάνουν κρατική ασφάλιση άτομα ηλικίας 65 και άνω όπως και άτομα με αναπηρία. Το Medicaid αποτελώντας ομοσπονδιακό πρόγραμμα δεν αναλύθηκε. Σημαντική διαφορά εντοπίζεται και στο γεγονός πως το συνολικό σύστημα υγείας (Δημόσιο και Ιδιωτικό) της Αμερικής χρηματοδοτείται σε μεγάλο βαθμό από τον ιδιωτικό τομέα (20% από τα νοικοκυριά και 28% από ιδιωτικές επιχειρήσεις). Το πρόβλημα όμως δεν είναι, αν το Σύστημα Υγείας είναι Ιδιωτικό ή Δημόσιο. Οι δυτικότερες χώρες που τα πήγαν εξαιρετικά (και των οποίων τα στοιχεία είναι αξιόπιστα), είναι η Νότιος Κορέα, η Σιγκαπούρη, ο Καναδάς και η Ταϊβάν. Από αυτές ο Καναδάς έχει δημόσιο σύστημα υγείας, όπως και η Ταϊβάν. Αντίθετα η Νότιος Κορέα έχει ιδιωτικό και η Σιγκαπούρη ένα μείγμα ιδιωτικού και δημοσίου. Υπήρξαν, λοιπόν, δημόσια και ιδιωτικά συστήματα υγείας που λειτούργησαν καλά. Ποια είναι επομένως η κοινή συνισταμένη των παραπάνω παραδειγμάτων που δείχνουν να αφαιρούν από την εξίσωση το ερώτημα για το αν ένα ιδιωτικό ή δημόσιο σύστημα υγείας είναι ενδεχομένως πιο αποτελεσματικό; Το γεγονός ότι και οι τέσσερις αυτές χώρες είχαν πληγεί σκληρά από μια άλλη «πανδημία», από ένα άλλο κορονοϊό, τον SARS, το 2003-2004. Έχοντας πάρει τότε το μάθημα τους, τα αντανακλαστικά και τα αισθητήρια τους τώρα ήταν οξυμένα, σε αντίθεση με πλειάδα άλλων δυτικών κρατών μεταξύ αυτών και οι ΗΠΑ.

Θεματική 4^η

Θεωρείτε πως η ύπαρξη ενός διευρωπαϊκού κεντρικού συστήματος open source πληροφόρησης και ιατρικού υλικού θα συνέβαλλε στην ταχύτερη αντίδραση των κρατών;

Μετά το ξέσπασμα της πανδημίας σημειώθηκε ένα ιδιαίτερο συμβάν στο παγκόσμιο γίγνεσθαι, καθώς οι Γαλλικές Αρχές προχώρησαν σε προσωρινή κατάσχεση 130 χιλιάδων μασκών που προορίζονταν για το Ηνωμένο Βασίλειο. Τέτοιες πράξεις οδηγούν στο συμπέρασμα πως υπήρξε έκτακτη ανάγκη διασφάλισης ατομικών συμφερόντων από τα Ευρωπαϊκά κράτη δίχως να ληφθεί υπ' όψιν εάν τέτοιες αποφάσεις επηρεάζουν σε μεγάλο βαθμό τις υπόλοιπες χώρες. Στην Αμερικανική Ήπειρο, και πιο συγκεκριμένα το 2015, δημιουργήθηκε στις Ηνωμένες Πολιτείες της Αμερικής μια μονάδα εν ονόματι “*Global Health Security and Biodefence Unit*” η οποία ορίστηκε αρμόδια για την αποτροπή μιας ασθένειας να μετατραπεί σε πανδημία/επιδημία. Παρ' όλ' αυτά το 2018 η ομάδα αυτή καταργήθηκε από την Αμερικανική Κυβέρνηση για την μείωση του προϋπολογισμού. Μέσα από τα δύο αυτά συμβάντα διακρίνεται άμεσα η ανάγκη παροχής έμπιστης και γρήγορης πληροφορίας (συμπτώματα, φαρμακευτική αγωγή, στατιστικά κλπ.) αλλά και ιατρικού υλικού στα κρατικά συστήματα υγείας. Συμπληρωματικά, ένα σύστημα open source που θα ελέγχεται από τα κράτη οδηγεί στην εξάλειψη της παραπληροφόρησης μέσω προϋποθέσεων εγκυρότητας δεδομένων. Ταυτόχρονα όμως, υπάρχει πληθώρα περιορισμών που δυσκολεύουν ένα τέτοιο εγχείρημα, καθώς η διακρατική συνεργασία είναι σε πρώιμα στάδια ακόμα, ενώ τα διαφορετικά συστήματα που υφίστανται μεταξύ των ευρωπαϊκών χωρών (π.χ. Γερμανικό μεικτά χρηματοδοτούμενο σύστημα υγείας) κωλύουν τις διαδικασίες. Πάραυτα κρίνεται απαραίτητη η παγίωση κεντρικού συντονισμού με τη χρήση συστήματος open source πληροφόρησης και ιατρικού υλικού σε διεθνές επίπεδο, χωρίς όμως να διαφεύγουν ρυθμιστικοί κανόνες και περιορισμοί.

Θεματική 5^η

Κατά ποσό θα βοηθούσε ο συστημικός έλεγχος των δυνατοτήτων των κρατικών συστημάτων υγείας μέσω προσομοιώσεων και υποθετικών σεναρίων, και ποιος ο ρόλος της ψηφιακής τεχνολογίας στη σύγχρονη ιατρική;

Ως τελευταίο θέμα αναλύθηκαν η εγκυρότητα και η εφαρμογή τρόπων ελέγχου της καταλληλότητας κρατικών και μη συστημάτων υγείας. Σημαντικό στοιχείο αποτελεί η εξέλιξη του κλάδου των Big Data, με τη συμβολή των οποίων είναι εφικτό να χρησιμοποιηθούν ιστορικά στοιχεία, που έχουν συλλεχθεί παγκοσμίως, καθώς θα οδηγήσουν σε αποτελέσματα που θα κρίνουν την αξιοπιστία των υπαρχόντων συστημάτων υγείας σε νέες απειλές. Πρέπει να τονιστεί πως για να αποβεί γόνιμη η χρήση των Big Data, είναι απαραίτητη η συνεργασία Data Analysts, γιατρών και επιδημιολόγων. Η χρήση τους επιτρέπει επιπλέον τη θεσμοθέτηση ενός συστήματος τακτικού ελέγχου των συστημάτων υγείας μέσω Hypothesis Analysis κατά την οποία θα εξετάζονται μια καλή περίπτωση, μια πιο πιθανή περίπτωση και μια ακραία περίπτωση. Μια τέτοια ανάλυση δεν πρέπει να εστιάζει μόνο στα συστήματα υγείας, αλλά και σε όλους τους εμπλεκόμενους φορείς αντιμετώπισης πανδημίας όπως τα συστήματα μεταφορών, οι αστυνομικές αρχές κ.ο.κ. με ταυτόχρονο διακρατικό διαμερισμό πληροφορίας. Επιπλέον διαδικασίες Hypothesis Analysis είναι αναγκαίο να εφαρμόζονται σε εύρος καταστάσεων και να μην οδηγούν σε συμπεράσματα που εφαρμόζονται σε συγκεκριμένες ασθένειες ή πανδημίες. Ταυτόχρονα πρέπει να τονιστεί ο σπουδαίος ρόλος της τεχνολογίας σε ιατρικά ζητήματα. Πλέον υπάρχει μεγάλος αριθμός εφαρμογών τηλεϊατρικής που οδηγούν σε διαγνώσεις εξ αποστάσεως με τη χρήση διάφορων μέσων παρακολούθησης όπως ένα ηλεκτρονικό ρολόι. Τρισδιάστατες εκτυπώσεις ιατρικών μασκών και υλικού είναι πλέον

γεγονός, εφαρμογές κινητών τηλεφώνων που βοηθούν στην αντιμετώπιση του ιού έχουν κάνει την εμφάνιση τους και supercomputers σαρώνουν τεράστιες ιατρικές και φαρμακευτικές βάσεις δεδομένων για την συντομότερη εύρεση κατάλληλης περίθαλψης. Τέλος πρέπει να επισημανθεί πως ο ιατρικός κλάδος αποτελεί ένα στοιχείο που έχει σπουδαία περιθώρια χρηματοδότησης οδηγώντας έτσι στην τεχνολογική ανάπτυξη του, όμως είναι επιτακτική ανάγκη όλες οι ενέργειες να εξασφαλίζουν τη βιωσιμότητα του συστήματος υγείας σε μελλοντικές κρίσεις.